

Mantojuma tiesību reforma

Latvijas Republikas Saeima 2024. gada 21. martā pieņēma grozījumus Civillikumā, kuri ir vērsti uz Civillikuma otrās daļas "Mantojuma tiesības" pilnveidošanu, risinot līdzšinējās problēmas, kas saistītas ar mantošanas procesu. Šie grozījumi stāsies spēkā 2025. gada 1. janvārī un iezīmē būtiskas pārmaiņas mantošanas procesā.

Viena no ievērojamākajām pārmaiņām ir saistīta ar mantinieka atbildības ierobežošanu attiecībā pret mantojuma atstājēja parādiem. Līdz šim Civillikums paredzēja divus atšķirīgus veidus, kuros noteica mantinieku atbildību par mantojuma atstājēja parādiem. Pirmais veids, kas noteikts Civillikuma 707. pantā paredz, ka mantiniekiem ir pienākums norēķināties ar mantojuma atstājēja kreditoriem pilnā apmērā, arī ar savu personīgo mantu, ja mantojuma masa neapmierina visus kreditoru prasījumus. Savukārt otrs veids, saskaņā ar Civillikuma 708. pantu, ir saistīts ar inventāra tiesību izmantošanu, kas ļauj mantiniekiem ierobežot savu atbildību līdz mantojuma masas vērtībai. Ja mantinieks izvēlas mantojumu pieņemt ar inventāra tiesību, viņam nav jāsedz mantojuma atstājēja parādsaistības, kas pārsniedz mantojuma masas vērtību.

Grozījumi būtiski maina šo pieeju, no 2025. gada 1. janvāra mantiniekiem, pieņemot mantojumu, vairs nebūs jāatbild par mantojuma atstājēja parādsaistībām ar savu personīgo mantu. Turklāt grozījumi ne tikai sniedz lielāku drošības sajūtu mantiniekiem un padara mantošanas procesu vienkāršāku, bet arī novērš risku, ka mantinieki varētu zaudēt savu personīgo mantu, ja mantojuma atstājēja saistības pārsniedz atstāto mantojumu.

Jaunais regulējums ir īpaši nozīmīgs mantinieku risku mazināšanai gadījumos, kad mantojumā ietilpst vairāki īpašumi un, tai skaitā, arī uzņēmumi vai to daļas. Šādos gadījumos mantiniekiem var būt nepietiekama vai pat ierobežota informācija par konkrētā mantojuma atstājēja aktīviem un to stāvokli un atbildības ierobežošana tikai ar šo mantu ir svarīgs aspekts, lai izlemtu par labu mantošanai.

Nikola Dukule

Jaunākā juriste, Strīdu risināšanas prakses grupa. Papildus specializējas darba tiesībās.

nikola.dukule@ellex.legal